

Oktatási Hivatal

A 2008/2009. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első (iskolai) fordulójának feladatlapja

MAGYAR IRODALOMBÓL

Munkaidő: 300 perc

Elérhető pontszám: 100 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapon a versenyző nevét, osztályát!

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül **más segédeszköz, illetve pótlap nem** használható! Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás mellé írásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni! Durva vagy súlyos helyesírási hibáért pontlevonás jár. Az üresen hagyott részeket át kell húzni a dolgozatban!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási útmutató alapján. Továbbküldhetők a **legalább 70 pontra** értékelt dolgozatok.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző neve: ..... oszt.: .....

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be: igen   nem

Az iskola neve: .....

Az iskola címe: ..... irsz. .... város

..... utca ..... hsz.

Megye: .....

A felkészítő tanár(ok) neve: .....

.....

Összes pontszám: .....

1. Nőalakok az irodalomban

Égészítse ki a táblázatot a hiányzó adatokkal! *(Csak teljes, hibátlan sor kap pontot.)*

A szereplő neve	A szerző neve	A mű címe	A keletkezés kora (évszázadnyi pontossággal)	A mű műfaja
Cumilla				
Kunigunda				
Ledér				
Lolli				
Izméné				
Izidóra				
Izóra				
Dalos Eszti				
Laura				
amazontermészetű Márta				

Elérhető pontszám	10
Elért pontszám	

2. Költők és fordítók

Határozza meg az alábbi részletek szerzőjét (ha ismerjük), címét és fordítóját! *(Szerző, cím 0,5 pont, fordító 0,5 pont)*

Ott az öreg Vejnemőjnen
Csak dalolgat, varázsolgat,
Dall virágtetős fenyűfát,
Virágtetöst, aranylombját,
Tetejét az égig tolja,
Felhők fölé magasztalja,
Lombját szétteríti messzi,
Égen által elszéleszti.

A mű címe:.....

Fordítója:.....

Mindent tudok hát, drága herceg,
tudom, mi sápadt, s mi ragyog,
tudom, hogy a férgek megesznek,
csak azt nem tudom, ki vagyok.

A mű szerzője és címe: .....

Fordítója:.....

„Én nem vagyok egykoru semmi lénnel,
 csupán örökkel; s én örökkön állok.
 Ki itt belépsz, hagyd fel minden reménnyel”

E néhány szó setét betűkkel állott
 magassan ott felírva egy kapúra
 s szóltam: "Mester, nem értem, hogy mi áll ott?"

A mű szerzője és címe: .....

Fordítója:.....

De hősünk most beér a hallba,
 A portásnak intést se szán,
 A márványlépcsőkön nyilallva
 Felszáguld, igazít haján
 S belép: nyüzsgés a bálteremben,
 A zene szól, de csendesebben,
 Mazurkát lejt a nagy tömeg;
 Zsúfoltság van, zshivaj s meleg;
 Testőrsarkantyúk csengve pengnek,
 Bájos kis lábak lejtenek,
 Bűvölt, heves tekintetek
 Kísérik ott, amerre lengnek,
 S mit sok féltékeny dáma súg,
 Zenébe fül. A szála zúg.

A mű szerzője és címe:.....

Fordítója:.....

Oh, múlni már,
 Ősz! hullni már
 Eresszél!
 Mint holt avart,
 Mit felkavart
 A rossz szél...

A mű szerzője és címe: .....

Fordítója:.....

Elérhető pontszám	5
Elért pontszám	

3. Szállóigék

Az alábbi szállóigék **egy szerző** műveiből valók. Ki a szerző, és mely műveiből idézünk? (A művek címe 1 pont, a szerző neve 1 pont)

„Gyarlóság, asszony a neved!”

A mű címe: .....

„Temetni jöttem Caesart, nem dicsérni”

A mű címe: .....

„Színház az egész világ”

A mű címe: .....

A szerző neve: .....

Elérhető pontszám	4
Elért pontszám	

4. Hasonlóságok és különbségek

a) Határozza meg az alábbi idézetek szerzőit, műfaját, valamint nevezzen meg két hasonlóságot és két különbséget, mely igaz az alábbi idézetekre! (Szerzők megnevezése 0,5 pont, műfajok megnevezése 0,5 pont, hasonlóságok és különbségek 2-2 pont)

Férfiuról szólj nékem, Múza, ki sokfele bolygott
s hosszan hányódott, földúlván szentfalu Tróját,
sok nép városait, s eszejárását kitanulta,
s tengeren is sok erős gyötrelmet túrt a szivében,
menteni vágyva saját lelkét, társak hazatértét.
Csakhogy nem tarthatta meg őket, akárhogy akarta:
mert önnön buta vétkeikért odavesztek a társak,
balgák: fölfalták Hüperión Éliosznak
barmait, és hazatértük napját ő elorozta.
Istennő, Zeusz lánya, beszélj minékünk is ezekből.

Szerző:.....

Műfaj:.....

Éneklek a Fársáng napjait s Dorottyát,
Ki látván a dámák bajos állapotját,
Carnevál s az ifjak ellen feltámadta,
S diadalmat is nyert pártára únt hada.
Olly lármát, zerdülést, viadalt beszéllek,
Amillyet nem láttam, miolta csak élek,

Amillyet nem említ semmi istória,
Meg nem merne tenni maga a francia:
Miként insurgála amazon módjára
Egy nagy dámatábor Carnevál hadára.
Vajha méltóképpen le tudnám rajzolni,
Milyen vitéséggel tudtak ők harcolni,
S miket vittek véghez felforrott mérgekbe. -
Hát férhet illy harag angyali szívekbe?
Igazán, hogy minden századnak a végén
Nagy dolgok esnek meg a föld kerekiségén! -

Fársáangi jó borral habzó *butellia!*
Mellytől a múzsákban gyúl a fántázia,
Te tölts bé engemet élő spiritussal,
Hadd danoljak harcot én is Enniussal.
És te, *Nanét*, töllem szívességgel vedd el,
Ha munkámnak becset szerzek szép neveddel:
Legalább, ha könyvem végig nem olvasod,
Megpróbálhat'd rajta frizérozó vasod.

Szerző:.....

Műfaj:.....

Hasonlóságok:.....

.....
.....
.....
.....

Különbségek:.....

.....
.....
.....
.....

b) Az alábbi két verskezdő részlet szerzője azonos. Nevezze meg a szerzőt, a két vers műfaját, valamint nevezzen meg két hasonlóságot és két különbséget, mely igaz az alábbi idézetekre! (Szerző megnevezése 1 pont, műfajok megnevezése 0,5 pont, hasonlóságok és különbségek 2-2 pont)

Psyche bibor kebeléből
Repülj le felém,
Eged fényes aetheréből
Csöpögtesd belém
Óh szerelem! malasztaid
Mennyből eredt balzsamait.

Partra szállottam. Levonom vitorlám.
A szelek mérgeét nemesen kiálltam.
Sok Charybdis közt, sok ezer veszélyben
Izzada orcám.

Műfaj:.....

Műfaj:.....

Szerző:.....

Hasonlóságok:.....

.....
.....
.....
.....

Különbségek:.....

.....
.....
.....
.....

c) Határozza meg az alábbi idézetek szerzőit, műfaját, valamint nevezzen meg két hasonlóságot és két különbséget, mely igaz az alábbi idézetekre! (Szerzők megnevezése 0,5 pont, műfajok megnevezése 0,5 pont, hasonlóságok és különbségek 2-2 pont)

GERTRUDIS

Ez? mi ez?

MIKHÁL

Követség -

GERTRUDIS

Micsoda követség?

MIKHÁL

Oh, jaj, jaj! az eszem

Mint éjtszakáim, felzavarva van

A környülállások boldogtalan

Örvényin.

(Hirtelen.)

Óráim kiszabva vannak!

Csak egy szavadba fog kerülni és az

Irtóztatón megindult sors golyóbisa
 Más jobb nyomon fog hengeredni el. -
 Tekénts magad - tekénts országodat -

GERTRUDIS

Miért?

MIKHÁL

Hogy azt még kérdezed! - Kezem

Reszketve tészem össze.

GERTRUDIS

Talán

Miattam? - én nem reszketek.

MIKHÁL

De én

Országodért: te reszkess éltedért.

Szerző:.....

Műfaj:.....

VERSINYIN

Micsoda szél van!

MÁSA

Igen. Már unom a telet. Egészen elfelejttem, milyen a nyár.

IRINA

Kijön a pasziánsz, már látom, Moszkvába megyünk!

FEDOTYIK

Nem, nem jön ki, nézze, a nyolcas pikk kettesen van. *(Névet)* Szóval nem mennek Moszkvába.

CSEBUTIKIN

(Olvassa az újságot) Cicikarban himlőjárvány dühöng.

ANFISZA

(Másának) Mása, a tea készen van. *(Versinyinnek)* Tessék, nagyságos uram... Bocsásson meg, bátyuska, egészen elfelejttem, hogy is hívják...

Szerző:.....

Műfaj:.....

Hasonlóságok:.....

.....

.....

.....

.....

Különbségek:.....

.....

.....
.....
.....

Elérhető pontszám	18
Elért pontszám	

5. Kislexikon

Határozza meg röviden az alábbi fogalmakat!

Példázat

Legenda

Gondolatrítmus

Körmondat

Rapszódia

Enciklopédia

Román

Imitáció

Vulgata

Rokokó

Elérhető pontszám	10
Elért pontszám	

6. Költők az estéről

Az alábbi idézetekben megjelenik az este motívuma. Ki a szerző, és mi a mű címe? *(hibátlan válasz 1 pont)*

Midőn az est, e lágyan takaró
fekete, síma bársonytakaró,
melyet terít egy óriási dajka,
a féltett földet lassan eltakarja
s oly óvatossan, hogy minden fűszál
lágyleple alatt egyenessen áll

Szerző: .....

A vers címe:.....

Este van, este van: kiki nyugalomba!
Feketén bólingat az eperfa lombja,
Zúg az éji bogár, nekimegy a falnak,
Nagyot koppan akkor, azután elhallgat.

Szerző: .....

A vers címe:.....

A napnak hanyatlik tündöklő hintaja,
Nyitva várja a szép enyészeti ajtaja.
Haldokló sугári halavánnyá lesznek,
Pirúlt horizonunk alatt elenyésznek.
Az aranyos felhők tetején lefestve
Mosolyog a híves szárnyon járó este;

Szerző: .....

A vers címe:.....

Lefestem szüretem estvéli óráit,
Ha már cselédimet nyugodni eresztem,
És csak alig hallom a vígság lármáit,
Agg diófám alatt tüzemet gerjesztem.

Szerző: .....

A vers címe:.....

Az Égből dühödt angyal dobolt
Riadót a szomorú földre,
Legalább száz ifju bomolt,

Legalább száz csillag lehullott,
 Legalább száz párta omolt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.

Szerző: .....

A vers címe:.....

Elérhető pontszám	5
Elért pontszám	

7. Irodalom, zene, film, tánc

Töltse ki a táblázatot az alábbi irodalmi művek színpadi és filmváltozatairól!

Az irodalmi mű szerzője	Az irodalmi mű címe	A művet feldolgozó művész neve	Milyen művészeti ág alkotása
E.T.A. Hoffmann		Csajkovszkij	balett
	Bánk bán		
Lengyel Menyhért	A csodálatos mandarin		
Shakespeare		Prokofjev	balett
Puskin		Csajkovszkij	opera
Krúdy Gyula		Huszárik Zoltán	
Kertész Imre		Koltai Lajos	
Örkény István		Fábri Zoltán	
Jókai Mór		Várkonyi Zoltán	
Móricz Zsigmond		Szabó István	

Elérhető pontszám	10
Elért pontszám	

8. Verstan

a) A következő versek címe egy-egy verselési formára utal. A szövegek elemzésével mutassa be a címben megjelölt verselési forma jellemzőit, és jelölje a verslábakat is! *(Idézetenként 2 pont)*

Weöres Sándor: Változatok egy Károlyi Amy motívumra

(Sapphicum)

Szikla-rózsák közt, halovány patak te,
 úgy libegsz mint szép remegő menyasszony,
 áhitattal hordja fehér uszályod
 négy kicsi fűzfa.

A strófa neve, felépítése, lejtése:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

(Alcaicum)

Forrás a bércezen: férjhez adott leány,
Nap-vőlegényed lángja karol beléd,
lejtesz sugártól elpirulva,
négy kicsi fűz viszi hosszú fátylad.

A strófa neve, felépítése, lejtése:

.....
.....
.....
.....
.....

(Asclepiadicum)

Táncos léptű patak, sziklai surranó,
gazdag nappali fény karcsu menyasszonya,
úszik lenge uszályod
négy lesütött-szemű fűzfa közt.

A strófa neve, felépítése, lejtése:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

József Attila: Két hexameter

Mért legyek én tisztességes? Kiterítenek úgyis!
Mért ne legyek tisztességes? Kiterítenek úgyis!

A versforma neve, felépítése, jellemzői:

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Elérhető pontszám	8
Elért pontszám	

b) Nevezze meg a ritmusalkotó elvet és a sortípust! *(Idézetenként 2 pont)*

O, áldott, o, boldog, o, erős vitézek!
Ha mit az én magyar verseim tehetnek,
Soha ti dicséretre méltó hirtetek
Meg nem hal, míg folynak alá sebes vizek.

Fő ritmusalkotó elv:.....

Sortípus:.....

Ütemhatár:.....

Mondhatatlan szépség, kiben hamar lesz vég s ki idővel elmúlik,
Másnak is adatott (gondold meg magadot), kik közül találkozik,
Ki téged szeressen, nem mint ez kegyetlen, ki veled kinnal játszik.

Versforma: .....

Jellemzése:.....

.....
 .....

Elérhető pontszám	4
Elért pontszám	

9. Korszakok, stílusok

Hasonlítsa össze az ókori görög, az angol reneszánsz és a klasszicista drámát az alábbi szempontok szerint!

	Ókori görög dráma	Angol reneszánsz dráma	Klasszicista dráma
Tér- és időkezelés, szabályok betartása			
Nyelvi megformálás, verselés			

Elérhető pontszám	6
Elért pontszám	

10. Művészek művészeiről

Az alábbi idézetekben a költők számukra fontos művészeket idéznek meg verseikben. Nevezze meg a vers alkotóját, és az említett művész nevét!

Párnás szavadon át nem üt a zaj –
mesélj arról, mi a szép, mi a baj,
emelvén szívünk a gyásztól a vágyig.
Most temettük el szegény .....t
s az emberségen, mint rajta a rák,
nem egy szörny-állam iszonyata rág

A vers szerzője: .....

Az említett művész neve: .....

PÁSZTOR

Azt hiszem, ismerted Federícót, elmenekült, mondd?

KÖLTŐ

Nem menekült. Két éve megölték már Granadában.

PÁSZTOR

.....halott! hogy senki se mondta nekem még!

Háborúról oly gyorsan iramlik a hír, s aki költő

így tűnik el! hát nem gyászolta meg őt Európa?

KÖLTŐ

Észre se vették.

A vers szerzője: .....

Az említett művész neve: .....

Elérhető pontszám	4
Elért pontszám	

11. RegényekÍrjon példát az alábbi regényformákra! *(Csak hibátlan sor esetén adható pont)*

	Szerző	Cím	A keletkezés évszázada
Történelmi regény			
Utaztató regény			
Fejlődés- (nevelés)regény			
Kalandregény			
Levélregény			

Elérhető pontszám	5
Elért pontszám	

12. Ars poetica

Magyarázza meg az ars poetica fogalmát, és az idézetek figyelembevételével fogalmazza meg 8-10 összefüggő mondatban az ars poeticák szemléletbeli változását!

„... nem az a költő feladata, hogy valóban megtörtént eseményeket mondjon el, hanem olyanokat, amelyek megtörténhetnek és lehetségesek a valószínűség vagy szükségszerűség alapján.” *(Arisztotelész: Poétika)*

„Tárgyat erőtköz képest válasszatok, írók!
Fontolgassa soká ki-ki, hogy mit bír meg a válla
És mit nem. Kiszemelt tárgyát aki győzi erővel,
Azt a világos rend s ékes szó el sose hagyja.”
(Horatius: Ars poetica)

„Nem az énekes szüli a dalt:
a dal szüli énekesét.”
(Babits Mihály: Mint forró csontok a máglyán)

„Az irodalomnak nincs oka, célja, az irodalom van.”
(Esterházy Péter)

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Elérhető pontszám	5
Elért pontszám	

13. Választott téma

Ez a feladat a II. fordulóban kifejtendő témakörre vonatkozik.

a) Fogalmazzon meg három szakmai problémát, amelyben segítséget kérne a téma szakértőjétől! *(Minden színvonalas kérdés 1 pont)*

1.....
.....

2.....
.....

3.....
.....

b) Nevezzen meg három szerzőt az adott témáról szóló szakirodalomból! *(1 név 1 pont)*

.....
.....
.....

Elérhető pontszám	6
Elért pontszám	